

Innst. O. nr. 22

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Ot.prp. nr. 25 (2005-2006)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov om opphevelse av lov 17. juni 2005 nr. 103 om statens embets- og tjenestemenn mv.

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

1.1.1 Bakgrunnen for proposisjonen

Moderniseringsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til opphevelse av lov 17. juni 2005 nr. 103 om statens embets- og tjenestemenn.

Ansatte i staten er i dag omfattet av lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø (arbeidsmiljøloven). Statsansatte er omfattet av hele loven, med unntak av stillingsvernsreglene mv. i kapittel 12. Siden den første tjenestemannsloven av 15. februar 1918 har ansatte i staten vært omfattet av særskilte stillingsvernsregler. Disse bestemmelsene ble sist videreført i tjenestemannsloven av 1983.

I Ot.prp. nr. 49 (2004-2005) om lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern (arbeidsmiljøloven) ble det foreslått at stillingsvernsreglene i statlig sektor burde harmoniseres med det øvrige arbeidsliv, se proposisjonens kapittel 20. Samtidig ble forslag til lov om statens embets- og tjenestemenn fremmet, se Ot.prp. nr. 67 (2004-2005). Loven ble sanksjonert av Kongen 17. juni 2005. Ikrafttredelsestidspunktet ble satt til 1. januar 2006.

I politisk plattform for flertallsregjeringen utgått av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremforhandlet på Soria Moria i perioden 26. september til 13. oktober 2005 står det i kapittel 7: Et arbeidsliv med plass til alle, at Regjeringen vil:

"reversere endringer i tjenestemannsloven vedtatt våren 2005, herunder gjeninnføre ventelønnsordningen."

På denne bakgrunn fremmer departementet forslag om å oppheve embets- og tjenestemannsloven. De endringer som skulle gjøres i andre lover etter lovens § 24, vil ikke bli gjennomført. Dette innebærer blant annet at vartpengeordningen i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse (pensjonsloven) videreføres.

På bakgrunn av departementets forslag om å oppheve embets- og tjenestemannsloven, vil tjenestemannsloven av 1983 fortsatt gjelde. Som følge av at ny arbeidsmiljølov trer i kraft 1. januar 2006, må det gjøres visse tekniske endringer i tjenestemannsloven § 10 nr. 5 samt § 19 nr. 4 og nr. 7. I § 12 tredje punktum må henvisningene til lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenrikstjenesten (utenrikstjenesteloven) og til lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (forsvars-personelloven) endres.

Lovendringene i proposisjonen forutsettes å tre i kraft 1. januar 2006. Det har på bakgrunn av den knappe tid som har stått til rådighet, derfor ikke vært mulig å sende forslaget på alminnelig høring.

I arbeidsmiljøloven av 1977 er oppsigelsesbestemmelsenes virkefelt for arbeidstakere i staten regulert i § 56 første ledd. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

"Kongen avgjør om og i hvilken utstrekning de følgende bestemmelsene i dette kapittel skal gjelde for arbeidstakere som omfattes av lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. eller som er embetsmenn."

Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) har i Ot.prp. nr. 24 (2005-2006) blant annet foreslått å gjeninnføre en bestemmelse tilsvarende gjeldende § 56. Bestemmelsen foreslås tatt inn i arbeidsmiljølo-

ven av 2005 i § 1-2 tredje ledd, se proposisjonens kapittel 8.

Den foreslåtte lovendring vil medføre at Kongen kan gjøre unntak fra aktuelle bestemmelser i arbeidsmiljøloven av 2005 i kapitlene 14, 15, 16 og 17 om oppsigelse og avskjed mv. for ansatte i staten.

Bestemmelsen i arbeidsmiljøloven av 2005 § 16-3 om reservasjonsrett er ny i forhold til arbeidsmiljøloven av 1977. Av konstitusjonelle grunner vil det være nødvendig å ha en lovhjemmel for å kunne unnta embetsmenn fra denne bestemmelsen.

I tillegg vil § 14-2 niende ledd (ekstern fortrinnsrett) og § 14-10 tredje ledd (åremålsansettelser) bli foreslått opphevet i arbeidsmiljøloven av 17. juni 2005 nr. 62, jf. Ot.prp. nr. 24 (2005-2006) kapittel 8.

Med hensyn til administrative og økonomiske konsekvenser av opphevelsen av lov om statens embets- og tjenestemenn, legger departementet til grunn at det fortsatt vil komme søknader om ventelønn, ettersom opphevelsen av ventelønnsordningen likevel ikke gjennomføres.

Det er i St.prp. nr. 1 (2005-2006) budsjettert med en innsparing i utgiftene til ventelønn på grunnlag av at ordningen har vært forutsatt avvirket fra 1. januar 2006. Det anslås at ventelønnskostnadene må oppjusteres med om lag 45 mill. kroner dersom ventelønnsordningen skal videreføres uforandret. Tilsvarende innebærer videreføringen en økning i refusjoner av ventelønn på 15 mill. kroner i forhold til fremlagt forslag til budsjett.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Tore Hagebakken, Saera Khan, Inger Løite og Arild Stokkan-Grande, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, viser til Innst. O. nr. 102 (2004-2005) der komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet var av den oppfatning at forslaget til ny embets- og tjenestemannslov fjernet sentrale elementer i forvaltnings- og tjenestemannsretten, og at grunnleggende rettigheter og bestemmelser ble forringet, blant annet ble ventelønnsordningen avskaffet.

Flertallet viser til plattformen for flertallsregjeringen utgått av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, der Regjeringen vil reversere endringene i tjenestemannsloven vedtatt våren 2005, herunder å gjeninnføre ventelønnsordningen.

På denne bakgrunn vil flertallet støtte Regjeringens forslag om å oppheve embets- og tjenestemannsloven. Tjenestemannsloven av 1983 vil da fortsatt gjelde med visse endringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Kristelig Folkeparti, Bjørge Tørresdal, og fra Venstre, Vera Lysklætt, viser til Ot.prp. nr. 49 (2004-2005) og Ot.prp. nr. 67 (2004-2005) hvor betydningen av å få harmonisert lovverket mellom privat og offentlig virksomhet ble beskrevet. Disse medlemmer viser videre til Innst. O. nr. 102 (2004-2005) der flertallet skrev:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at Regjeringens forslag til lov om statens embets- og tjenestemenn er et viktig bidrag i prosessen med å harmonisere arbeidsvilkårene for ansatte i private og offentlige virksomheter. Flertallet viser til at Regjeringens forslag i stor grad bygger på Arbeidslivslovutvalgets innstilling NOU 2004:5. Utvalget foreslo en harmonisering av stillingsvernsreglene for statens embets- og tjenestemenn med det øvrige arbeidsliv, og flertallet er enig i at det bør foretas en revisjon av loven."

Disse medlemmer er bekymret for at når den nye regjeringen velger å reversere dette, så vil det vanskeliggjøre statens mulighet for omstilling. Dette kan føre til en ytterligere hindring i det varslede arbeidet med å overføre statlige oppgaver til det kommunale nivået. Særskilte beskyttelsesordninger for statlig ansatte innebærer også en hindring for mobilitet av arbeidskraften mellom statlig og privat virksomhet. Det taper staten som arbeidsgiver på, og det gir privat virksomhet vanskeligheter i forhold til rekruttering av kompetent arbeidskraft. Ventelønnsordningen for statsansatte har bidratt til at det er de eldre som altfor ofte må vike plassen ved omstilling og nedbemanning. Hele 90 pst. av ventelønnsmottakerne er over 50 år. Utfasingen av ordningen var knyttet til en innføring av overgangsordninger som sikrer at ingen som i dag mottar ventelønn, får endret sine vilkår. Disse medlemmer mener at i en situasjon hvor vi etter hvert trenger mer arbeidskraft, og hvor avtalen om inkluderende arbeidsliv skal sikre at eldre arbeidstakere kan stå lenger i arbeid, er ventelønnsordningen feil medisin.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer stemme imot forslaget.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om opphevelse av lov 17. juni 2005 nr. 103 om statens embets- og tjenestemenn mv.

I

Lov 17. juni 2005 nr. 103 om statens embets- og tjenestemenn oppheves.

II

Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. endres slik:

§ 10 nr. 5 skal lyde:

For øvrig gjelder *arbeidsmiljøloven §§ 15-8 og 15-9*.

§ 12 tredje punktum skal lyde:

Med dette gjøres ingen endring i plikten til å mota forflytninger etter *utenriktjenesteloven § 9 eller i plikten til å la seg disponere mv. i forsvarspersonelloven § 7*.

§ 19 nr. 4 første punktum skal lyde:

For søksmål gjelder *domstolloven og tvistemålsloven*, med de særregler som følger av denne paragraf og *arbeidsmiljøloven §§ 17-1 fjerde ledd, 17-6 og 17-7*.

§ 19 nr. 7 skal lyde:

Arbeidsmiljøloven § 15-12 og § 15-14 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Ved søksmål i forbindelse med virksomhetsoverdragelse gjelder ikke *arbeidsmiljøloven § 15-12 første ledd annet punktum og § 16-4 tredje ledd* for embets- og tjenestemenn.

III

Loven gjelder fra 1. januar 2006.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen den 9. desember 2005

Dag Terje Andersen

leder

Inger Løite

ordfører

